SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:528

av Johanna Rantsi (M)

Gränspolisens öppettider och samverkan mellan polis och kustbevakning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över gränspolisens öppettider och tillgänglighet vid svenska hamnar för att underlätta besättningsbyten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till förbättrad samverkan mellan Polismyndigheten och Kustbevakningen för att underlätta besättningsbyten i svenska hamnar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ungefär 90 procent av alla varor vi importerar och exporterar till och från Sverige har någon gång i fraktkedjan gått via sjötransport. Sverige har en av Europas längsta kuststräckor och nästan 270 000 öar. Sjöfarten är viktig för Sverige.

Under de senaste åren har flera svenska hamnar haft problem med att de inte längre varit utsedda till gränsövergångsställen. Det har bland annat gällt Stenungsunds hamn och Uddevalla hamn på västkusten. Detta har inneburit stora svårigheter för sjöfarten att genomföra besättningsbyten när sjöfolk behöver mönstra på eller av fartyg.

Regeringen har nu vidtagit åtgärder för att återigen möjliggöra gränspassage vid flera av dessa hamnar. Det är ett viktigt steg för att förbättra förutsättningarna för sjöfarten.

Trots detta kvarstår problem eftersom gränspolisens begränsade öppettider och tillgänglighet i praktiken försvårar möjligheterna att genomföra besättningsbyten.

Sjöfarten är en verksamhet som pågår dygnet runt, årets alla dagar. Fartygens ankomst- och avgångstider styrs av en rad faktorer, såsom väderförhållanden, lastning och lossning samt internationella transportkedjor. Det är därför inte alltid möjligt att anpassa besättningsbyten efter gränspolisens ordinarie öppettider.

När gränskontroll inte kan genomföras vid den tidpunkt då ett fartyg anlöper hamnen riskerar det att skapa både praktiska och ekonomiska problem för rederierna. För den enskilde sjömannen kan det innebära att man tvingas följa med fartyget på ytterligare en resa i stället för att få mönstra av och komma hem till sin familj. Det kan också innebära onödiga förseningar, ökade kostnader och försämrade arbetsvillkor.

Att en hamn är utsedd till gränsövergångsställe är därför inte tillräckligt om möjligheten att genomföra gränskontroller är alltför begränsad. För att sjöfarten ska fungera effektivt behöver gränspolisens tillgänglighet i större utsträckning vara anpassad till sjöfartens förutsättningar.

Det bör därför ses över hur gränspolisens öppettider och tillgänglighet vid svenska hamnar kan förbättras, exempelvis genom utökade öppettider, större flexibilitet eller möjlighet att genomföra gränskontroller efter förhandsanmälan även utanför ordinarie öppettider.

En viktig del i detta arbete bör också vara att se över möjligheterna till en förbättrad samverkan mellan Polismyndigheten och Kustbevakningen. Båda myndigheterna har viktiga uppgifter kopplade till gränskontrollen till sjöss. Genom tydligare rutiner, bättre samordning och ett mer flexibelt arbetssätt bör möjligheterna att genomföra besättningsbyten även utanför ordinarie öppettider kunna förbättras. Det bör också övervägas om befintliga möjligheter till undantag och gränspassage efter förhandsanmälan kan tillämpas på ett sätt som bättre motsvarar sjöfartens behov, utan att gränssäkerheten äventyras.

Den moderatledda regeringen har arbetat för att stärka en konkurrenskraftig svensk sjöfart. En viktig del i detta är att undanröja onödiga administrativa och praktiska hinder för rederier och sjöfolk. Svenska hamnar behöver ha förutsättningar att fungera som effektiva delar av de internationella transportkedjorna, samtidigt som sjöfolk ska kunna mönstra på och av sina fartyg utan onödiga svårigheter.

Mot denna bakgrund bör regeringen överväga åtgärder för att förbättra gränspolisens öppettider och tillgänglighet samt stärka samverkan mellan Polismyndigheten och Kustbevakningen för att underlätta besättningsbyten i svenska hamnar.

Johanna Rantsi (M)